

організувати освітній процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
2. Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. Вип. 7. С. 130–135.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2004. 1440 с.
4. Гич Г. М. Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв : МНУ ім. В. Сухомлинського, 2015. С. 188–191.
5. Родюк Н.Ю., Голук О.А. Шляхи ефективного формування діалогічного мовлення учнів на уроках навчання грамоти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Старобільськ, 2019. № 3 (326) травень. С. 64-74.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Storytelling – ефективний метод розвитку комунікативної компетентності сучасних учнів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8Dr-1rE5Zs>

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (РОЗДІЛ «СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ»)

Тетяна Розборська, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Науковий керівник: Н.І.Кухар, кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES AT UKRAINIAN LANGUAGE LESSONS (SECTION "SYNTAX. PUNCTURE")

Tatiana Rozborska, bachelor's student
Scientific supervisor: Nina Kuhar, PhD in Philology, Associate Professor
Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Анотація. У статті схарактеризовано особливості використання інноваційних технологій на уроках української мови (розділ «Синтаксис. Пунктуація»). Проаналізовано механізми формування граматичної компетенції учнів закладів середньої освіти засобами інноваційних технологій.

Ключові слова. інноваційне навчання, інноваційні технології, словоформа, блочний метод, метод часового навчання.

Abstract. In the article the features of using the innovative technologies at the lessons of Ukrainian language are defined (thesection "Syntax. Punctuation"), the mechanism of formation the grammar competence in students of secondary schools by means of innovative technologies are analysed.

Key words: innovative studying, innovative technologies, block method, the method of time studying.

Значення української мови як навчального предмета в закладі середньої освіти умотивоване її суспільними функціями і статусом державної, вона є національною мовою українського народу, визначальною ознакою Української держави, скарбницею культурних надбань народу і людства, засобом міжособистісного і міжнаціонального спілкування.

Актуальні завдання шкільного курсу української мови в нормативних документах окреслено такими основними позиціями: виховання ціннісного ставлення до української мови як державної; розкриття потенційних можливостей мови для життя й діяльності людини, суспільства; виховання потреби пізнавати мовне розмаїття (фонетичне, лексичне, фразеологічне, граматичне) й активно користуватися ним, удосконалювати культуру усного й писемного мовлення; формування мовного чуття, усвідомлення естетичної й культурної цінності мови; засвоєння знань, формування вмій і навичок, необхідних для ефективної комунікації [Заблоцька]

Укладачі нових програми з української мови обґрунтовують зміни в змістовому компоненті дисципліни «Українська мова» намірами надати знанням функційності, а процесу засвоєння їх – умотивованості, установити зв'язки між результатом (продуктом) учіння і тим, заради чого учіння має сенс. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.), рекомендована Міністерством освіти і науки України (наказ від 12.07.2021 № 795), метою навчання української мови в школі визначає формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості [Model.navch.prohr.5-9...]. Укладачі програми акцентують на ціннісних орієнтирах, сформульованих у кожному розділі та підрозділі, що допоможуть учителеві вибрати тематику творчих робіт і дидактичного матеріалу, урізноманітнити й структурувати навчальну діяльність, сформувати в учнів компетентності, необхідні для успішної самореалізації в суспільстві.

Метою нашої наукової розвідки є дослідження особливостей використання інноваційних технологій на уроках української мови, зокрема розділу «Синтаксис. Пунктуація». Синтаксична система мови – сукупність можливих моделей сполучення слів і структурно функціональних типів речень, що обслуговують усі форми і види мовленнєвого спілкування; це розділ граматики про значення форм слів, синтаксичні одиниці і відношення між ними, правила побудови зв'язних висловлювань. Найменшою синтаксичною одиницею є словоформа, або мінімальна синтаксична одиниця, що служить для побудови одиниць вищих рівнів: словосполучення і речення (просте чи складне). Речення є основною синтаксичною одиницею, оскільки виконує комунікативну функцію, є засобом спілкування.

Змістом чинних програм з української мови (рівень стандарту, академічний рівень, профільний рівень) визначено державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів. Так, унаслідок навчання синтаксису учні повинні оволодіти такими вміннями й навичками: виділяти словосполучення в

реченні; знаходити в словосполученні головне й залежне слово; розрізняти словосполучення й речення; складати словосполучення за заданими схемами; добирати різні за будовою словосполучення для вираження того самого смислу; розрізняти прості і складні речення, види речень за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою; визначати члени речення, звертання, вставні слова, відокремлені члени речення; правильно й доречно використовувати в мовленні різні види простих і складних речень; здійснювати синтаксичний розбір словосполучень і речень; визначати пряму й непряму мову, правильно інтонувати речення та їх складові частини.

Знання з синтаксису української мови закладаються в початковій школі, розширюються внаслідок засвоєння пропедевтичного курсу в 5 класі. Систематичне вивчення цього розділу граматики здійснюється з 8 класу. Відповідно, у методичній літературі визначено такі етапи оволодіння синтаксичним матеріалом: I – пропедевтичний – 1–4 класи (ознайомлення з одиницями синтаксису, синтаксичною зв'язністю висловлювань); II – базовий – 5 клас (створює передумови для опрацювання інших розділів); III – поглиблений – 6–7 класи (поглиблення знань під час опрацювання несинтаксичних розділів); IV – 8–9 клас – основний (систематичне опрацювання); 10–11 клас – поглиблення, узагальнення та систематизація знань із синтаксису (навчання синтаксису на стилістичній основі).

Використання інноваційних методів у процесі викладання мови розпочалося у XX ст. та набуло популярності в останньому десятиріччі у зв'язку зі стрімким розвитком ІКТ. До того ж інноваційні технології дають можливість перейти від вивчення абстрактної мовної системи до сприйняття її як засобу спілкування і мислення, а навчально-пізнавальну діяльність учнів перевести на сучасний, творчий рівень. Упровадження інноваційних методів значно покращує якість подачі навчального матеріалу й результативність його засвоєння учнями, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення української мови та літератури, створює умови для більш тісного партнерства між вчителями та учнями.

Світові інновації останніх років у сфері навчання орієнтовані на інтеграцію навчальних предметів. Цез умовлено тим, що в реальному житті застосування конкретних галузевих знань ніколи не регламентується чітким розкладом. Зогляду на таку позицію найбільш перспективним форматом організації освітнього процесу в контексті реалізації ключових компетентностей, задекларованих у концепції Нової української школи, є STEM-освіта, інноваційні інтерактивні технології. Також метою використання інноваційних технологій є створення умов для прояву пізнавальної активності, розвитку й ставлення особистості. Методисти наголошують, що за умов інноваційного навчання учень сприймає себе позитивно, відкритий життєвим ситуаціям, приймає рішення, діє вільно, невимушено, незалежно від когось чи чогось, він безпосередній, доброзичливий, поважає творчий підхід, не лякається спонтанних рішень.

У підручнику «Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах» (за редакцією М. Пентилюк) одним із ефективних шляхів вивчення синтаксичної теорії у школах нового типу названо використання у навчальному процесі великоблокових структур [Методика 2004]. Відомо, що блочний метод, що сприяє узагальненню засвоєнню теоретичного матеріалу й вивільняє час на формування синтаксичних і пунктуаційних умінь та навичок, повторення, закріплення знань з інших розділів.

Найбільшим ризиком під час дистанційного навчання методисти вважають втрату динамічності та ефективності занять. Ефективним способом запобігання цього є інноваційний метод часового навчання (автор – Р. Дуглас Філдс). Він враховує особливості роботи мозку, щоб допомогти швидко засвоїти теоретичний матеріал. Ідея полягає у послідовному вивченні невеликої кількості теоретичного матеріалу, який чергується з новим матеріалом, що абсолютно не стосується теорії. Основними, на думку дослідника, є чіткі часові межі, встановлені на інформаційні блоки, із елементів яких побудований урок. Навчальний матеріал поділяється на основний (теоретичний) та допоміжний

(розважальний, творчий тощо). Кожен теоретичний блок чергується з допоміжним.

Використання інформаційних технологій навчання на уроках української мови як одна з форм інноваційної діяльності вчителя дає змогу зацікавити учнів самостійним пошуком різних джерел інформації, розвивати творчі здібності, критичне мислення, вміння аргументовано, розлого і образно висловлювати свої думки, судження, оцінки. Інноваційні технології у викладанні мов реалізуються в інтерактивних методах викладання; використанні технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз : <http://visnyk.zu.edu.ua/Articles/40/08zosipa.zip>
2. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / Колектив авторів за редакцією М. І. Пентилюк. Київ, 2004. 400 с.
3. Model. navch. prohr. 5-9 klas. NUSH poetap. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Holub.Horoshkina.14.07.pdf>
4. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : посібник для студентів пед. університетів та інститутів ; за ред. М. І. Пентилюк. Київ, 2011. 366 с.